

Warszawa, dn. 9 lipiec 2004 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

RPO-476278-III/04/IM

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Pan
Krzysztof Pater
Minister Polityki Społecznej
WARSZAWA

Ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 91 poz. 873 ze zm.) znowelizowano dotychczasowy art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. Nr 7 z 1998 r. poz. 25 ze zm.) oraz wprowadzono przepisy przejściowe dla osób dotychczas podlegających ubezpieczeniu rolniczemu przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej. Istota tych zmian sprowadza się do znacznego zaostrzenia warunków, na podstawie których rolnik prowadzący jednocześnie działalność gospodarczą może pozostać w ubezpieczeniu rolniczym .

W kierowanych do mnie skargach kwestionowane są przede wszystkim nowe kryteria wyboru ubezpieczenia rolniczego w sytuacji równoległego prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej, a w szczególności uzależnienie możliwości pozostawania w ubezpieczeniu rolniczym od formy opodatkowania działalności gospodarczej. W ocenie skarżących forma opodatkowania (zryczałtowany podatek dochodowy) nie przesądza o wysokości osiąganych dochodów albo o rozmiarach prowadzonej działalności gospodarczej i z tego względu zastosowanie tego kryterium uważają za niewłaściwe i nieobiektywne.

Skarżący kwestionują też przepisy przejściowe, a w szczególności art. 5 ust. 1 ustawy nowelizującej. Zgodnie z tym przepisem rolnik, prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracujący przy prowadzeniu tej działalności, podlegający ubezpieczeniu społecznemu rolników w dniu wejścia w życie ustawy, jest zobowiązany, w terminie do dnia 30 września 2004 r., udokumentować Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, w jakiej formie jest opodatkowana

prowadzona przez niego pozarolnicza działalność gospodarcza lub działalność, przy której jest osobą współpracującą, a w przypadku prowadzenia działalności w 2003 r., udokumentować także wysokość należnego podatku za ten rok. W opinii skarżących taka regulacja narusza konstytucyjną zasadę państwa prawa.

W ocenie skarżących należałoby brać pod uwagę jedynie dochody (wysokość podatku) osiągnięte po dniu wejścia w życie ustawy (po dniu 2 maja 2004 r). Należy podkreślić, że w 2003 r. przepisy z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników nie uzależniały prawa do pozostania w rolniczym ubezpieczeniu od kwoty opłaconego podatku z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W świetle prawa rolnicy mogli osiągać z tytułu działalności gospodarczej dowolnie wysokie dochody i nie wpływało to na możliwość wyboru ubezpieczenia. Ponadto wysoka kwota podatku w 2003 r. nie musi oznaczać, że działalność wykonywana w 2004 r. przyniesie dochody na takim samym poziomie.

W opinii skarżących regulacja zawarta w art. 5 ustawy nowelizującej zamyka drogę wyboru ubezpieczenia tym z nich, którzy dotychczas podlegali opodatkowaniu na zasadach ogólnych. Przepis art. 9 ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz.U. Nr 144 poz. 930 ze zm.) przewiduje, że pisemne oświadczenie o wyborze opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych za dany rok podatkowy podatnik składa naczelnikowi urzędu skarbowego właściwemu według miejsca zamieszkania podatnika nie później niż do dnia 20 stycznia roku podatkowego. Oznacza to, że część osób podlegających dotychczas ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacających podatek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w innej formie niż ryczałt, nie będzie miało do dnia 30 września 2004 r. żadnych możliwości zmiany w trakcie roku podatkowego formy opodatkowania, więc tym samym od dnia 1 października 2004 r. zostaną takie osoby z mocy ustawy wyłączone z ubezpieczenia rolniczego. Wtedy zostaną objęte obowiązkowym ubezpieczeniem z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Może to skłonić niektóre z tych osób do rezygnacji z prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności o charakterze sezonowym lub przynoszącej niewielkie dochody.

Działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147) uprzejmie proszę Pana Ministra o ustosunkowanie się do przedstawionych problemów.

/-/